

DEBRECEN - N. VÁRADI ÉRTESÍTŐ.

Vasárnap Oct. 6-án 1850.

41.

2-ik félév, 8^{dik} évfolyam.

Adás-vevés 's mindenféle hirdetésekkel hetenkint megjelenik. Félévi előfizetés helyben 1 frt. 30 kr. — postán bár hová 2 frt. 30 kr. ezüst-pénzben. — Előfizetheti mindkét városi tudakozó intézetben. —

Egy példány ára 4 kr. p. p.

 A' tisztelt közönség felszólítatik (ide nem értvén a' félévre már befizetett előfizetőinket hogy folyó hó elejétől kezdve Értesítőnkre évnegyedi előfizetéssel is rendelkezhetni, u. m. October — November — December — 3 hónapra 50 kr. p. p. tisztelettel tudatja **mindkét városbani tudakozó intézet**

(D. 163.) **Közhirre-tétel** (1.3.)

a' cs. kir. katonái élelmezés-tár részéről:

Korpa, és zsák-rongy

eladása Debreczenben folyó 1850-ik év Oct. 8-kán.

Zsákok föltoztatási

árvereltetése ugyancsak Debreczenben Oct. 10-én.

1,237 1/2 p. mérő rozs

eladása Székelyhídon Oct. 16-kán.

600 mázsa széna**500 p. mérő zab**

árvereltetés általi eladása Debreczenben Oct 18-án fognak megtörténni.

(D. 160.) **Egy nevelő nő.** (1.3.)

Helybe vagy vidékre valamely uri házhoz leánykák mellé német nyelv-tanítás — és mindenféle női-munkák oktatására ajánlja magát. Bővebb értesítést — ad rólla a' debreceni tudakozó intézet.

(D. 162.) **Árverendő ház.** (1.)

Néhai Harsányi Dániel német utcai 1806-dik szám alatti háza, f. hó 7-én reggeli 9 órakor a' helyszínen közárverésen elfog adatni.

(161.) **Árverendő szőlő.** (1.)

Néhai Harsányi Dánielnak a' Csatári hegyen az ugy nevezett „veresdombon“ levő mintegy 62 kapa szőlője pajtával, kőpincével, 's a' szükséges szüretelő edényekkel együtt f. e. October hó 11-én a' délelőtti órákon a' helyszínen közárverésen elfog adatni.

(D. 158.) **Eladó lovak.** (1.)

Négy, három 's négy esztendős világos pej jó vérű, 16 markos, herélt, hámosló szerzőmestől vagy anélkül eladó. Megtekinthető Hatvanutca 1445 szám alatti háznál, hol egyszersmind értekezhetni.

(D. 164.) **Régi csipkék bevásárlása.**

Régi brabanti és brüsszeli, valamint points stb. csipkék **egy külföldi által jelentégi vásár alatt** azaz 1-ső Octobertől 10-dikig bezárólag, bevásárlásvégett kerestelnek és jól fizetelnek.

Beszélhetni vele naponként 9—11 óráig délelőtt, és 2—3 óráig délután a' cs. kir Postaháznál első emeletben, Németutcán.

 Ha **kivántatik**, mint más városokban, **ugy itt is**, a' fent kitett órákon kívül **házkhoz is elmegyen.** (1.)

(D. 159.) **Divat és rőfös** (1.3.)**kereskedésbe**

egy 13—14 éves ifju tanítványul Debreczenbe felfogadandó kerestetik. Az illetők jelentsék magukat a' tud. intézetbe hol bővebb tudósítást nyerhetni.

(NV.) **Kép író.** (1.)

Mezey Lajos n. váradon illő tisztelettel tudatja a' t. c. közönséggel, hogy eddigi volt szállását a' változtatva Kapucinus utca Egyedház 69-ik szám alatt. —

(D. SA.) **Eladó ház.** (1.3.)

Debreczenben, Vargautcán 2249-ik szám alatti ház, minden órán eladó. Értekezhetni iránta a' t. intézetnél.

(D.) **9 cseber uj bor** (1.)

kézpénz kifizetés mellett kapható a' debreceni tudakozó intézetben.

(D. 155.) **Hirdetmény.** (3.3.)

Debreczenben egy uri házhoz felvállalendő négy kosztos kerestetik, avagy szállás, 's kosztal ugyan anynyi tanuló. Bővebb értesítést vahetni a' Debreceni tud. intézetben.

Aláírási ív

a' petrórszi vasgyár iránt alakulandó részvényes társaságra, egy részvényt 100 azaz száz pengő forintjával (három ezüst huszas egy forint) számítva.

A' petrórszi vasgyár, mely Nagyváradtól 10 mérföldnyire, tovább Belényes- és Vaskohon keresztül Erdélybe vezető országút mellett oldalaslág 2 órányi távolságra fekszik, jelenleg oly mivelt állapotban van és dolgozó személyekkel ellátva, hogy évenként 6,000 mázsa durva vert vasat, ebből 30—35,000 kapát és ásiót, rúdvasat pedig 5,000 mázsát készíteni lehet.

Ezen vasgyári készüléteknek kiállítása, mely legcélszerűbben fel van szerelve, ugymint: olvasztókemence az ahhoz tartozó műszerekkel, két frishámor, két nyújtó- 's két szerszám-hámorral, szeggyárral, kovács- és lakatos-műhelylyel, 's mind a' tiszték', mind pedig a' munkások' számára készült alkalmas lakhelylyel, nagy kiterjedésű legelőkkel 's mivelt kerttel, a' befektetett összeggel együtt került 88,000 pengő forintba, mellyben 60,000 p. f. idegen visszafizetendő tőke vagyon.

A' természet ezen vasgyárt: 35—40 fontos vasércel, számos erdőekkel a' nagyváradi g. e. püspök' birtokában, nagy és állandó vízi erő megáldotta, műveinek biztos eladását pedig Nagyváradon, Aradon, Kolosvárt és többi Erdélyország' részeiben, biztosítja.

Ezen gyárnak nagyobb nyereséggel lehető kezelésére szükséges tőkém nincs, mellyel a' megkívántató anyagokat idejére beszerezhessem; azonkívül a' kamat gátlólag hat; azért nem vagyok magam képes azt oly virágzó állapotra emelni, minőt ezen a' természetől különösen a' vasgyártásra alkotott vidék igényel.

Arra nézve tehát, hogy a' természetnek ezen ritka adománya a' hazának hasznot hajtson, a' hazának ez iparágára felvirágzólag hasson, egyesült erő kívánatik: minélfogva ezennel felszólítom mindazokat, kik a' hazai ipar' felvirágzását ohajtják, e' mellett tőkejükből gazdag kamatot reményelhetnek, hogy az említett petrórszi vasgyár iránt egy részvényes társaság' alakítására magokat írják alá. A' társaság' alakításával én a' tulajdonosságról lemondván, az eddig befektetett 28,000 pengő forintig részvényes tag kívánok lenni.

Azon esetben, ha a' társaság' oly hamar alakulhatna, hogy még a' jelen őszyón, télen és tavaszon olvasztóanyagokat elegendő mennyiségben be lehetne szerezni, bár a' társaság' kezdetben a' gyárt nagyobb szerűt tenni nem akarná, mégis kezeskedem, hogy a' befektetendő tőke 8—10 százalék kamatot hozna, ha tudáüllik a' gyári munka figyelemmel vezetetténi, 's a' gyárt terhelő adósság' kifizetténi fog. Az ehhez megkívántató összeg, azon 10,000 forinttal, miknek a' kezelésre a' pénztárban lenni kell, felrug 70,000 pengő forintra.

Ennek következtében, egy részvényt 100 pengő forintba számítván, az általam befektetett 28,000 forint' betudásával a' részvények' száma 700 lenne.

A' kedvező idő a' nyers anyagok' megszerzésére, az aláírások' siettetését megkívánja; felkérem tehát ezennel az illető t. c. ivartató urakat, az aláírt íveket, címeikkel ellátva, ide Petrórszra, Nagyváradon át, kezemhez szolgáltatni.

Nagyváradon 's Nagyvárad' környékén lakó aláíró urak, méltóztassanak egy napot határozni, a' Nagyváradon leendő összejövetelre, melly időre 's helyre 's többi tagok is általam hivatalni fognak, honnan majd egy bizottmány Petrórszra kimenvén, 's a' körülményekről magának tudomást szerelvén, erről a' társaság'ot értesíténi, minek alapján a' társaság' tetteleges alakulása, költsönös szerződése és alapszabályok' készítése történhetend.

Egyébiránt a' társaság' akarata határozandja, e' vállalatot nagyobbra kiterjeszténi, minthogy a' belényesi völgyet körülövedző hegyek mind vasércel bővelkednek, mind pedig igen alkalmas folyókkal 's jó karban tartott erdőkkel bírnak, oly annyira, hogy minden erőtetés nélkül 40—50,000 mázsa vasat évenként előteremteni lehetne, miről is nézetemet és tervemet az első társasági gyűlésben elő fogom terjeszténi.

Kelt Petrórszón Julius' 13-kán 1850.

Kisztler János m. k.

Aláírási ív találtatik mind két városi tudakozó intézetbe.

A' nagy-váradı takarékpénztárnál elveszettekül bejelentett 547, 98 's 114 számu betéti könyvecskék, 's ^{2047/2212} sz. a. elölegezsröl szölı átvételi bizonyítvány elvesése; azon felszölıitással tétetik közö: hogy ezen betéti könyvecskékkel, megtaláljí, e' közhiřültételnek a' „Magyar Hirlapban“ megjelenésétöl számítandó 1 év 's nap alatt, a' föntvezett takarékpénztárnál jelenjenek meg, és azokhozi igényököt bizonyítsák be; ellenkezöleg az elveszett betéti könyvecskék megsemmítetteknek tekintetve, a' betéti öszvegek, a' könyvecskék elvesését bejelentö betevöknek fognak visszafizettetni: — ^{2047/2212} sz. a. elölegezsi holmik ped² elölegezést fölvetnek kiadatni. —

Folyó évi február 12-én elárverelt elölegezsi holmik volt tulajdonosi hasonlólag felhivatnak; a takarékpénztár kielégittetése után maradt pénzfölılíségnek, jlesen ^{287/461} sz. a. elölegezést fölvettt 10 frt 20 kr; ^{38/564} sz. a. elölegezést fölvettt 20 frt 8 kr; ^{36/571} sz. a. elölegezést fölvettt 10 frt. 41 kr; 839. sz. a. elölegezést fölvettt 78 frt. 41 kr; ^{1183/1434} sz. a. elölegezést fölvettt 8 frt. 54 krt; 's 1062. sz. a. elölegezést öszveget fölvettt 16 frt. 3 krmak, a' nagy-váradı takarékpénztárból 1/2 év alatti fölvetelére. —

E' határ időn tul, e' pénzfölılíségek letéteményekül tekintetendvén, tölök kamatok nem fizetendnek. —

Nagy-Váradı takarékpénztári választmány határozatából.

Stanffer Lajos. m.k.
nevezett takarékpénztári ügyvéd.

FIGYELMEZTETÉS.

Az általam folyó hó 6-ára a' 'Fehérló' címü vendéglöbe hirdett táncvigalom, a' közbejött esös idő miatt meg nem tartathatik. Miröl is a' t. c. közönséget értesíteni kötelességemnek tartottam. Kelt Debrecenben October 4. 1850.

Tornai Ferenc.

(D.) **Eladó rész-birtok.** (1.3.)

Debreceni hármashatárban a Vértesi földön, a' H. Léai csárdához közel 800 köblös föld egy tagban, bérbe vagy zálogba kiadó, avagy, örökáron is kedvezö feltételek alatt eladó. Megjegyeztetik hogy ezen földek: kaszálók — szántó földek, — erdök, — és nádvágo helyekkel van rendezve. Értesítést ad róla a' tudakozó intézet. —

(NV. 111.) **Árverendö ház és szölı.**

Néhai Cseh Józsefnö örökösének V. Váralján, kolozsvári utcán a' nagy hid közelében levö, ezeltölt „Csillaghoz“ címzett, 3. szám alatti jövedelmes szeglet házuk folyó October 30-ik napján, — egy az arany oldalon, egyfelöl Pikler vásáros, más felöl Amanth ur' szomszédágukban levö 5 hasábnyi szölıjök pedig másnap az az October 31-n árverés utján a' többet ígéröknek, az örökösök közmegegyezéséböl, örökáron el fog adatni. Bövebben tudakozódhatni mindenkor fökép pedig minden szerdán d. e. a örökösöknél a' fölebb érintett háznál. (1.3.)

Vegyes hírek.

— Pesten sept. 29-én esti 10 óraker a' hengermalomban tüz ütven ki, e' nagyszerü lisztgyár néhány óra alatt majd egészen lángok martalékává lön. Az égés borzasztó volt, 's iszonyúságában nagyszerü. Több ezer mázsa liszt-, gabona- 's egyéb készlet lön a' gyárral együtt hamuvá. A' szerencsétlenség oka még nem tudatik. Ha a' tüz hétköznapi üt ki, midön a' gép működésben van, azt keletkezésében maga a' gép által el lehetett volna oltani, de vasárnap levén nem csak a' gép állott, de munkások sem voltak jelen. Hogy e' szerencsétlenség a' közlelöd töltre a' liszt árát tetemesen föl fogja emelni, azt nem ok nélkül sejtetni, ha csak e' vésznek nyereszkedés forrásául leendő kizsákmányolását célszerü hatósági intézkedések meg nem gátlandják. A' hengermalomı igazgatóság egyébiránt a' liszt árulását va-

(NV.) **Leány nevelö intézet.** (3.3.)

Alölirtak tudatják a' mélyen tisztelt közönséggel, mi szerént leány nevelö intézeljüket folyó évi 1-sö octobertöl a' Matollay háznál a' kispiacon állítandják fel, hol taníttatni fognak a' nevendékek:

- 1-ször Magyarul, németül, és franciául nyelvtanilag.
- 2-ször Különbféle tudományokra, u. m. Világtörténet, földleírás, természettan, a' régiségek tana, számadás, szép írás és rajzolásra.
- 3-ször Minden nőmunkákra.

Bövebben értekezhetni Nagy-Váradon

Broche Vencel
hites nevelö és néje születel
Schwarz Louiza

(D.) **Eladó két szongora**

jó és csinos, 6 1/2 octavás, van a' debreceni tudakozó intézetben.

lamennyi rakhelyein azonnal betiltotta. A' gyár maga biztosítva volt.

— Budán a' városmajorban sept. 30-án reggelre viradóra közel a' szélső fasorhoz egy felakasztott embert találtak. Ugy látszott, hogy kezei össze voltak kötve, 's a' szerint a' gyakosság mások által követetett volna el.

— A' Mörgeblatban olvassuk: „Hir szerint császár ő felsége még ez év folytán meg fogja Pestet látogatni.“

— Austria. Wies nevű bucsujárbhelyen Steierhonban kiütött tűz által borzasztó szerencsétlenség idéztetett elő. A' korcsmák egyikében, a' mintegy 3000 bucsujárártól látogatott helyen tűz ütött ki. E' ház mögött istállók és színek nyulnak végig, melyekben százan kint fektűt a' bucsura gyűlt nép az istálló fölötti szénapadlásokon. Ezek alatt meggyűlt az istálló, 's a' száz meg száz ember közül csak alig néhány szabadult meg, a' legnagyobb rész borzasztó módon a' lángok martaléka lett. Számos összeégették, kik az égés helyéről elvándoroltak, a' számszám tengeriföldeken találtak halva. A' tűz a' szalmával fűdött, 's belül szalma, széna és emberekkel tömött épületet oly hamar elborította, hogy a' latorjak általi menekülés lehetetlen lön. Ugy számosak életüket, a' megmaradtak minden vagyonukat, kocsijaik, lovaikat elveszték. A' lángok közt kinlódók borzasztó ordítása, a' kűnlevők fájdalmas jajgatásai eltölték a' levegőt. Anyák kik gyermekeiket, gyermekek kik szűléiket, férjek és jegyesek kik kedveseiket lángoktól körűlvéve láták, 's szorongás és kétségbeesés iszonyu kiáltásaiban törtek ki. Sokan életveszélyel leugrottak; kezük vagy lábukat törtek, 's égő ruhák és testtel vándoroltak tovább, hogy annál kinosabban haljanak el. — Az egész szerencsétlenség a' hatóság nagy hanyagságának tulajdonítható, mely százaknak egy oly veszélyes helyre záratását megengedé.

— Páris. Ide érkezett Mérey Miklós és Konstáninápolyból Virág, a' néhai magyar hadügy-ministerium egyik hivatalnoká.

— Az orosz határszélről, sept. 19. odeszai levelek az ottan tartott ünneplésségekről, melyekkel a' czár trónaléptének 24 évnapját megűlék, sok fényeset írnak, miknél nem jelentőség nélkülűk a' „minden szlávok urára“ sőt „az egész világot urára“ mondott toasztok. — Híre jár egyszersmind annak is, hogy Sir Stratford titokban a' portát Montenegro ellen intézendő támadási kísérletre ösztönzi, 's hogy ez expedíto vezéréűl Guyon tábornokot melegen ajánlá. Ezek kora sejtelmek, — a' diván ekkor még ez iránt semmit sem határozott.

— Törökország. Pera; sept. 18. Hétfő óta állandó kérdés Peraban: miként áll az új fölkelés Magyarorszában? — És valóban némely levelezések, melyek a' Magyarhonban uralkodó elkeseredésről tudósítanak, adhatának e' híre alkalmat, mely első pillanatra annál könnyebben talált hiteltre, mert azóta az itt létező magyarok közt szokatlan mozgás vehető észre 's Szabó ezredes Dézsy kapitánynyal, mint hallik, tegnap egész rögtön Kiutabiába utazott. Lehetséges azonban, hogy ezen urak utjának célja, csupán Percel nejét Kiutabiába elkísérni. Hogy azonban a' belzetek mindenesetre magas helyről biztosítást nyertek az iránt, hogy jelen letartóztatásuk ideje minél előbb lejárand, ezt már azon lenező fogadtatásból is gyaníthatni, melyben a' Kiutabiába az austriai kormány által bizalmas missioval küldött J... mind a' menekűltek, mind a' török hatóságok részéről részesítetett. Hogy a' belzett magyar főnőkök politikai szerencsétlenség által edzett kedélye érzelmi merevségében az austriai császár kegyelmi követét még csak egy értekezésre sem méltatá, ez korántsem oly feltűnő, mint az, hogy egy cs. k. austriai alattvalókn tartózkodási engedelmé (ki missióján kívül minden szükséges űllevelekkel ellátva volt) Magyarország néhai kormányzója beleegyezésétől föltételezett, 's Kossuthnak tagadó válaszára emez 24 óra alatt Kiutabiából elutazni, a' török hatóságok által kényszerítetett, ez világosan mutatja, mily fölfogás uralkodik keleten Austraian általában állapota 's továbbá a' koronaországokhoz viszonyai iránt. Így fogadtatott J... Kiutabiában. Sőt Suleiman bey, ki mint a' menekűltek felelős parancsnoka működik, még arra is kínálkozott, hogy J... t Kossuth kivánságára még hamarabb is kiutasítja, 's csak ennek kijelentésére nyerhetett engedelmet a' teljes 24 órát Kiutabiában kihuzhatni

Az emigratio maradványa Sumlában, t. i. azok kik hitűk megtagadása nélkül ajánlják föl szolgálataukat a' portának, ma várának ide. Egyelőre Brussa jelöltetett ki nekik tartózkodási helyűl. Az Amerikába menők, kik Stambulban hihetőleg tartózkodni sem fognak, legközelebb vitorla hajókkal fognak Várnából elhozzattatni.

Azon „idegen tisztekre nézve, kik folyemodásukra katonai szolgáltatást nyertek,“ a' Journal de Constantinople 14-én azon hivatalos közlést hozza, hogy ezek közül azoknak, kik szolgáltatukat ismét elhagyni akarnak, a' kilépés haladék nélkül megengedtetik, 's hogy egyttal az összes hadtestparancsnokok ez iránt világos parancsokat kaptak. Ez a' Törökországban uralkodó vallási fanatismus iránynyában minden esetre hallatlan kedvezmény. M. hírlap.